

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Warszawa, /elektron. znacznik czasu/
DWS.WNP.161.47.2026

Pani

Anna Chełchowska
zastępca dyrektora
Departamentu Wniosków, Petycji i Skarg
w Kancelarii
Prezesa Rady Ministrów

Dotyczy: petycji w sprawie uzupełnienia programu
przygotowania zawodowego służb społecznych o znajomość ustawy o ochronie
zwierząt oraz podstawową wiedzę na temat zachowania zwierząt.

Szanowna Pani Dyrektor

W odpowiedzi na petycję [redacted] przejmie informuję, że zakres
postulatów wskazanych w petycji pozostaje poza przedmiotowym zakresem działania
pomocy społecznej wynikającym z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy
społecznej w związku z art. 3 ust. 1, gdzie określa się cele pomocy społecznej jako
wspieranie w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych umożliwiających życie w
warunkach odpowiadających godności człowieka. Egzystencja zwierząt, także
domowych, pozostaje poza zakresem systemu pomocy społecznej, która skupiona jest
na wspieraniu osób i rodzin, zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.
Ponadto, przywołane w petycji pojęcie „systemu rodzinnego” nie jest pojęciem
prawnym występującym w przepisach o pomocy społecznej. W ustawie o pomocy
społecznej definiuje się rodzinę jako faktyczny związek osób wspólnie
zamieszkujących i gospodarujących. Rola zwierząt domowych, nawet szczególnie
ważna dla osób tworzących rodzinę, pozostaje całkowicie poza obszarem
zainteresowania pomocy społecznej. Bez względu na stanowisko Autorów petycji

dotyczące rozgraniczenia pracy z osobami i zwierzętami – nie ma formalno-prawnych podstaw do zmiany ww. zakresu przedmiotowego działania pomocy społecznej. Zmiana tego stanu prawnego wymagałaby zmiany obowiązujących regulacji prawnych zdefiniowanych w ustawie o pomocy społecznej, co wymaga przedstawienia skutków regulacji prawnych, w tym skutków finansowych, a propozycji takich zmian wraz z uzasadnieniem nie przedstawiono w rzeczowej petycji.

Ponadto uprzejmie wyjaśniam, że zarówno wymagania kwalifikacyjne jak i zadania pracownika socjalnego oraz asystenta rodziny wynikają z ustaw: ustawy z dnia 12 marca 2004 r. ustawy o pomocy społecznej art. 116, art. 156, art. 119, ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej art. 5, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej art. 15. Wspólnym mianownikiem tych zadań jest skupienie się na pracy z jednostką, rodziną, dziećmi, społecznością lokalną, na udzielaniu pomocy w poprawie ich sytuacji życiowej, w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych z dziećmi. Pracownicy socjalni i asystenci rodziny podejmują działania interwencyjne i zaradcze w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa osób, rodzin, zwłaszcza dzieci w rodzinach. Podejmowane przez tych pracowników czynności cechują się zatem wysokim poziomem odpowiedzialności, szerokim zakresem skutków społecznych ich wykonania, co zmusza do uwzględnienia w postępowaniu wielu najbardziej kłopotliwych socjalnie aspektów życia osób, rodzin oraz ich poszczególnych członków. Są to zadania nie tylko niezwykle odpowiedzialne, ale i wymagające specyficznego i pogłębionego wykształcenia oraz nieustającego doskonalenia zawodowego, a także zadania niezwykle czasochonne i obciążające emocjonalnie. Zadania te wykonywane są w sytuacji, w której zarówno pomoc społeczna jak i system wspierania rodziny cechują się zbyt małą liczbą pracowników socjalnych i asystentów rodziny, a nawet czasem ich brakiem w mniejszych gminach, przy jednoczesnym wzroście liczby rodzin wymagających pracy socjalnej wykonywanej przez pracowników socjalnych lub wsparcia udzielanego przez asystenta rodziny. Jednym z ważniejszych aspektów tych prac jest podejmowany ogromny wysiłek wkładany w stworzenie warunków socjalnych umożliwiających utrzymanie się osoby w społecznym środowisku zamieszkania. Bywa, że tylko intensywne prace z osobami i ich rodzinami pozwalają na zapobiegnięcie umieszczenia

osoby w domu pomocy społecznej lub dziecka w pieczy zastępczej. Powyższe wymaga dużych nakładów czasu oraz zaangażowania, już teraz często przekraczających limity osobowe i czasowe ww. pracowników. Niestety, ani zawód pracownika socjalnego, ani zawód asystenta rodziny nie cieszą się zainteresowaniem społecznym pozwalającym na tak liczne zatrudnienie tych pracowników, które zapewniłoby skuteczną odpowiedź na stwierdzone potrzeby wymagające wykonywania opisanych tu zadań. Główną przyczyną są tu specyficzne, stawiające wysokie wymagania kwalifikacyjne warunki pracy związane z niezwykle wysoką odpowiedzialnością osobistą za ich wykonanie, co czasem jest niewspółmiernie dużym obciążeniem psychicznym w stosunku do warunków zatrudnienia możliwych do zaoferowania tym pracownikom. W odpowiedzi na te zaobserwowane wymagania zawodowe i trudności związane z wykonywaniem omawianych zawodów Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej przygotowało projekt nowelizacji ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, które zakładają m.in. zwiększenie dostępności do uprawnień do wykonywania zawodu pracownika socjalnego, następnie do doskonalenia zawodowego, wzmocnienie pracy z rodziną w ramach obowiązków asystenta rodziny, poprawę sytuacji asystentów rodziny związaną z ich zatrudnieniem i wykonywanymi zadaniami, co powinno skutkować zwiększeniem zatrudnienia w tych zawodach. Projekty nowelizacji tych ustaw zostały wpisane do wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów. Resort rodziny zakłada, że w perspektywie długofalowej, po przyjęciu nowelizacji ustaw nastąpi większe zainteresowanie zawodem pracownika socjalnego i asystenta rodziny, ponadto asystenci wyposażeni zostaną w odpowiednie środki, co pozwoli na lepszą pracę z rodziną w różnych aspektach. Uzyskanie spodziewanych rezultatów w wymiarze zatrudnienia we wspomnianych zawodach wymaga jednakże czasu aby nowe rozwiązania przyniosły oczekiwane wyniki.

Należy podkreślić także, że uczelnie przygotowujące do zawodów wymagających wysokich kwalifikacji, między innymi pracownika socjalnego, mają zagwarantowaną autonomię programową wynikającą z przepisów z art. 70 ust. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz preambuły i art. 3 ust. 1 i art. 9 ust. 2 ustawy Prawo

o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 20 lipca 2018 r. i same określają treści programowe, realizowane podczas prowadzonych przez nie studiów. W takich okolicznościach uzasadnione byłoby aby Autorzy przedmiotowej petycji rozważyli możliwość bliższej współpracy z uczelniami w celu wzbogacenia realizowanych przez nie programów nauczania o elementy wiedzy, o których mowa w rzeczonej petycji. Na przykład nawiązanie współpracy z Polskim Stowarzyszeniem Szkół Pracy Socjalnej mogłoby przynieść rezultaty w ramach realizowanych przez uczelnie programów nauczania.

Natomiast w obecnych realiach priorytetem Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej pozostaje rozwijanie rozwiązań formalno-prawnych stwarzających podstawę do optymalnego zatrudnienia pracowników socjalnych i asystentów rodziny, bez czego wykorzystanie ich kompetencji w praktyce jest bardzo utrudnione z powodu ich niedostatecznego zatrudnienia. Poszerzanie wiedzy przedstawicieli tych zawodów na temat ochrony praw zwierząt oraz podejmowanie działań uświadamiających w tej kwestii niewątpliwie jest tematem, który powinien być rozważany, jednak z uwagi na aktualne wyzwania zawodowe przedstawicieli tych profesji oraz związaną z tym skuteczność odpowiedzi na zagrożenia socjalne, niezbędne jest w pierwszej kolejności wzmocnienie przygotowania zawodowego w obszarze problemów socjalnych będących przedmiotem dotychczasowego działania przedstawicieli wymienionych zawodów, przede wszystkim w sprawach opiekuńczo-wychowawczych rodzin, problemów dzieci i młodzieży, ich wpływu na życie rodziny oraz sposobów rozwiązywania kryzysów. Zwłaszcza w wymiarze konieczności zapewnienia w ramach pomocy społecznej form opiekuńczych w kontekście bardzo trudnej sytuacji demograficznej Polski podstawowe zadania pracowników socjalnych i asystentów rodziny stają się coraz ważniejsze. Wiąże się to także z obowiązującymi przepisami ustawowymi oraz przepisami wykonawczymi do nich, gdzie określone są zadania, które skupiają się przede wszystkim na przeciwdziałaniu spełniania się ryzyk socjalnych (art. 7 ustawy o pomocy społecznej: ubóstwo, sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc domowa, potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wieloodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia

gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w ustawie z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizm lub narkomania, zdarzenia losowe i sytuacje kryzysowe, klęski żywiołowe lub ekologiczne) na dziecku, jego dobru, potrzebach, bezpieczeństwie, zapewnieniu odpowiedniej opieki i w najbliższym czasie priorytetowe pozostaje wzmacnianie dyspozycji zawodowych do wypełniania tych zadań. Skala tych wyzwań oraz sytuacji wymagających działań wspierających, pomocowych i naprawczych (czasem pilnych) w obszarze pomocy społecznej, wspierania rodziny i pieczy zastępczej, zwłaszcza dotyczących dzieci i rodzin, nie pozwala w tym momencie na odpowiedzialne włączenie dodatkowych zagadnień nauczania obejmujących ochronę praw zwierząt, profilaktykę agresji u zwierząt, standardy opieki nad zwierzętami domowymi czy przeciwdziałanie bezdomności u zwierząt.

Należy w tym miejscu zauważyć także, że: zakres programowy szkoleń dla asystentów rodziny określa rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie szkoleń na asystenta rodziny, minimalne wymogi programowe dla studiów podyplomowych w zakresie metodyki i metodologii pracy socjalnej określa rozporządzenie z dnia 22 października 2021 r. Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w sprawie minimalnych wymogów programowych dla studiów podyplomowych z zakresu metodyki i metodologii pracy socjalnej w uczelni realizującej studia na kierunku praca socjalna lub w zakresie pracy socjalnej, a wymagane umiejętności, wykaz przedmiotów, minimalny wymiar zajęć dydaktycznych oraz zakres i wymiar praktyk zawodowych dla specjalności przygotowującej do zawodu pracownika socjalnego określa rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 stycznia 2008 r. w sprawie specjalności przygotowującej do zawodu pracownika socjalnego realizowanej w szkołach wyższych. Biorąc pod uwagę powyższe należy stwierdzić, że nie sposób zgodzić się z wyrażonym w petycji twierdzeniem, iż realizacja przedstawionych postulatów nie wymaga nowelizacji przepisów, tylko właściwych decyzji wykonawczych, ponieważ zmiana ww. minimalnych standardów nauczania

wymagałaby zmian aktów prawnych określających te standardy, a zastosowanie innych postulatów zawartych w petycji zmiany aktów prawnych, o których wyżej mowa.

Warte podkreślenia jest, że w polskim systemie prawa funkcjonują podmioty, do których zadań należy ochrona praw zwierząt, a także monitorowanie działań podejmowanych w tym zakresie. W przypadku dostrzeżenia ewentualnych nieprawidłowości każdy obywatel ma możliwość zgłoszenia zauważonej sytuacji do odpowiednich służb. Dodatkowo Kodeks karny określa przepisy karne w zakresie ochrony praw zwierząt. Zgodnie z art. 304 § 1 Kodeksu karnego każdy, dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuratora lub Policję.

Reasumując, zaangażowanie i poświęcony czas na złożenie petycji są godne wdzięczności i szacunku za troskę o sprawy publiczne. Jednakże po dokładnym rozpatrzeniu zgłoszonych postulatów nie można pozytywnie odnieść się do nich z powodów, które zostały wyżej przedstawione. W przypadku pojawienia się nowych okoliczności pracy pracowników służb społecznych skutkujących mniejszym bieżącym obciążeniem ich pracy, dających możliwość zwiększenia spektrum obowiązujących tematów z zakresu standardów nauczania tych pracowników – można będzie ponownie rozpatrzyć przedłożoną petycję.

Podstawa prawna:

1. Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz.U. z 2025 r. poz. 1214 z późn. zm.).
2. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 stycznia 2008 r. w sprawie specjalności przygotowującej do zawodu pracownika socjalnego realizowanej w szkołach wyższych (Dz.U. z 2008 r. nr 27, poz. 158).
3. Rozporządzenie z dnia 22 października 2021 r. Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w sprawie minimalnych wymogów programowych dla studiów poddyplomowych z zakresu metodyki i metodologii pracy socjalnej w uczelni realizującej studia na kierunku praca socjalna lub w zakresie pracy socjalnej (Dz.U. z 28 października 2021 r., poz. 1962).
4. Ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej (Dz.U. z 2007 r. nr 48 poz. 320).
5. Ustawie z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz.U. z 2025 r. poz. 1079 z późn. zm.).

6. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2025 r. poz. 49 z późn. zm.).
7. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie szkoleń na asystenta rodziny (Dz.U. 2011 nr 272 poz. 1608).
8. Ustawa z dnia 2 kwietnia 1997 r. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. nr 78, poz. 483).
9. Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2024 r. poz. 1571z późn. zm.).
10. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz.U. z 2025 r. poz. 383).

Z wyrazami szacunku
Anna Bielawska-Jutrzenka
Zastępca Dyrektora
Departamentu Pomocy Społecznej

Do wiadomości:

Pan
Mateusz Hebda
Dyrektor
Biura Ministra